

แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF SCHOOL MANAGEMENT
BASED ON GOOD GOVERNANCE PRINCIPLE OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE NONTHABURI PROVINCIAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

รัชพันธ์ อธิจันทรรัตน์¹ และ ชมแข พงษ์เจริญ²

Rachanan Atijantarac¹ and Chomkae Phongcharoen²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

¹⁻²Rajapruck University, Thailand

Corresponding Author's Email: minibas2010@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 297 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง .67 – 1.00 และมีค่าความเที่ยงอยู่ที่ .95 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า การทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง มีความคิดเห็นไม่มีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ส่วนจำแนกตามขนาดสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ แผนปฏิบัติงานให้อยู่ในกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพ พร้อมทั้งมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรในสถานศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสนอ

* Received 10 August 2025; Revised 27 August 2025; Accepted 1 September 2025

แนวทางแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา ทั้งยังมีการกำหนดแผนงานการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The research objectives were 1) to study the school management based on good governance principle of school administrators, 2) to compare the school management based on good governance principle of school administrators classified by educational level, work experience, position, and school size, and 3) to study guidelines for developing school management based on good governance principle of school administrators. The sample consisted of 5 experts and 297 teachers and educational personnel selected through stratified random sampling by school size. The research instrument used were interviews and questionnaires with a content validity, IOC values, between .67 to 1.00 and a reliability value of .95. The data analysis employed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA with LSD and content analysis.

The research results found that 1) the school management based on good governance principle of school administrators was at a high level, ranking from the highest to the lowest mean: transparency, rule of law, accountability, value for money, participation and morality, 2) the comparison of school administration using the principles of good governance by school administrators classified by educational qualification, experience, and position were not different in overall and aspect, while the differential school size had a statistically significant difference at the .01 level, and 3) the guidelines for development of school administrators should establish rules, regulations, and operational plans within the framework of professional ethics. They should also assign tasks and responsibilities to personnel without discrimination, considering their abilities and duties, provide opportunities for stakeholders to propose solutions to the school's problems. Additionally, it is important to establish resource utilization plans for the school that are sufficient, taking into account the best interests of the educational institution.

Keywords: school management, good governance, school administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (UNESCO, 2015) สำหรับประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตราที่ 65 เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว อีกทั้งบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง ในหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (3) ด้านการศึกษาให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิต วิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับ ความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหาร สถานศึกษาบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองมิใช่ของใหม่สำหรับสังคมทุกสังคม อันที่จริง หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการ หรือกติกาในการบริหารประเทศและสังคมที่จำเป็นต้องมีอยู่คู่สังคมในทุกยุคทุกสมัยเพียงแต่มีการเรียกที่ต่างกันในแต่ละยุคสมัย หลักธรรมาภิบาลเป็นวิธีการ กติกาหรือ หลักเกณฑ์ที่สังคมใดสังคมหนึ่งกำหนดขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการบ้านเมืองเป็นไปอย่างราบรื่น สงบสุข ซึ่งหลักการประเภทนี้จะปรากฏในทุกสังคมทุกยุคทุกสมัย (อรพินท์ สฟโชคชัย, 2564) สอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์กฤตย์ นามปพน อังกูร (2563) กล่าวว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาและให้การศึกษแก่ประชาชนจึง มีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษา ระบบการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่ยั่งยืนจึงควรต้องนำ หลักธรรมาภิบาลมาบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชันแก้ว พรหมคำ (2564) พบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา โดยผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในสถานศึกษาทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการให้เพิ่มมากขึ้น

จากรายงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 – 2566 พบว่า มีรายงานการร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีเรื่องร้องเรียนรวม 15 เรื่อง ซึ่งหัวข้อร้องเรียนที่มีมากที่สุด คือ 1) การประเมิน

คุณภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ และลูกจ้าง 2) การไม่ปฏิบัติตามระเบียบราชการ และ 3) การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีนโยบายในการปฏิบัติงานที่ให้กับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ใช้ในการปฏิบัติงานของโรงเรียน คือ ความรู้คู่คุณธรรม มุ่งสร้างจริยธรรมระดับปัจเจก แต่บุคลากรบางส่วนยังไม่ได้นำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การปฏิบัติงานเกิดปัญหา และข้อขัดแย้ง อาจส่งผลไปถึงคุณภาพของการศึกษาต่ำลงด้วย อีกทั้งในการปฏิบัติงานบางขั้นตอนมีการทำงานที่ซ้ำซ้อน ส่งผลให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดความล่าช้า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถประสานความร่วมมือที่ดีให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนได้ ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโรงเรียน (กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี, 2566)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 34 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,272 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie & Morgan (1970, p. 607-610) โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

2.1.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้พิจารณาจากกรอบแนวคิดและตัวแปรที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม ลักษณะโครงสร้างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักความโปร่งใส 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ, 2562)

2.1.2 แบบสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

2.2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้สร้างเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบค่าความตรง (Content Validity) ค่าความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง .67-1.00

2.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2.5 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์ให้ออกหนังสือ ไปยังโรงเรียนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือด้วยตนเองไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 ฉบับ โดยผ่าน Google Forms / Email และด้วยตัวของผู้วิจัยเอง โดยได้รับกลับคืนร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาต่อไป

3.4 ผู้วิจัยทำหนังสือขอสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และเข้าสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

4.3 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถแสดงผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม

ลำดับที่	การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	\bar{x}	S.D.	การแปลความหมาย
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.43	.63	มาก
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.21	.61	มาก
3	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.35	.71	มาก
4	ด้านหลักความโปร่งใส	4.45	.72	มาก
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.43	.72	มาก
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.40	.73	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.38	.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, $SD = .55$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ระดับมาก คือ ด้านความโปร่งใส ($\bar{x} = 4.45$, $SD = .72$) รองลงมาอยู่ระดับมาก คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	วุฒิการศึกษา				t	P-value
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.44	.64	4.43	.59	.15	.88
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.22	.62	4.21	.57	.13	.90
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.35	.70	4.35	.74	-.24	.98
4. ด้านหลักความโปร่งใส	4.46	.72	4.44	.72	.18	.86
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.44	.71	4.38	.76	.54	.56
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.40	.73	4.42	.70	-.27	.76
รวม	4.39	.56	4.37	.55	.14	.89

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.08	2	.04	.10	.90
	ภายในกลุ่ม	118.08	294	.40		
	รวม	118.16	296			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.06	2	.03	.08	.93
	ภายในกลุ่ม	109.17	294	.37		
	รวม	109.23	296			

	รวม	109.23	296			
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	.04	2	.02	.04	.96
	ภายในกลุ่ม	149.39	294	.51		
	รวม	149.43	296			
4. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	.27	2	.14	.26	.77
	ภายในกลุ่ม	153.28	294	.52		
	รวม	153.55	296			
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	.60	2	.30	.58	.56
	ภายในกลุ่ม	153.18	294	.52		
	รวม	153.78	296			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	.35	2	.18	.33	.72
	ภายในกลุ่ม	156.00	294	.53		
	รวม	156.35	296			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.02	2	.01	.04	.97
	ภายในกลุ่ม	92.12	294	.31		
	รวม	92.14	296			

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล	ตำแหน่ง				t	P- value
	ครู		บุคลากร ทางการศึกษา			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.43	.64	4.45	.61	-.27	.78
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.19	.58	4.29	.67	-1.34	.19
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.35	.74	4.36	.64	-.12	.90
4. ด้านหลักความโปร่งใส	4.45	.71	4.48	.74	-.32	.75
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.42	.73	4.45	.70	-.28	.78
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.39	.74	4.44	.70	-.59	.55
รวม	4.37	.57	4.41	.53	-.58	.56

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามตำแหน่งงานพบว่า ในภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ขนาดสถานศึกษา				t	P-value
	ขนาดใหญ่/ ขนาดใหญ่พิเศษ		ขนาดเล็ก/ ขนาดกลาง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.37	.71	4.49	.57	-1.54	.13
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.03	.70	4.35	.50	-4.60**	.00
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.26	.75	4.41	.68	-1.57	.12
4. ด้านหลักความโปร่งใส	4.39	.79	4.51	.67	-1.44	.15
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.38	.75	4.46	.70	-.97	.33
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.34	.80	4.45	.67	-1.30	.19
รวม	4.30	.62	4.44	.50	-2.17*	.03

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านหลักคุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 หลักนิติธรรม สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเกิดปัญหาสามารถดำเนินการตามระเบียบอย่างตรงไปตรงมาและเสมอภาค

2.2 หลักคุณธรรม สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทนขยันหมั่นเพียร ยึดถือ และเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม

3.3 หลักการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และนักเรียน ผ่านกลไกประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้ ตัดสินใจ ในการแก้ปัญหาของสถานศึกษาร่วมกัน

2.4 หลักความโปร่งใส สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการทำงานในสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส สามารถให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาได้ และต้องมีกระบวนการตรวจสอบที่เป็นระบบ

2.5 หลักความรับผิดชอบ สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระจายความรับผิดชอบให้กับบุคลากร มีการมอบงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความถนัดและประสบการณ์บุคลากรทุกคนปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างการบริหารงาน

2.6 หลักความคุ้มค่า สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย แผนงาน ขั้นตอนในการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า วิเคราะห์ความต้องการและเป้าหมายมีการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรืองานตามเป้าหมาย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ มีดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันสถานศึกษาได้รับการตรวจสอบจากทั้งหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกอยู่เสมอ จึงทำให้การบริหารสถานศึกษาจะต้องเน้นการดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อเตรียมพร้อมในการเข้าตรวจสอบอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ดรอินทร์ (2565) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ จีรวรรณ มีภูมิ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาดำรง เขต 2 พบว่า ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ใน

การทำงานและขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบ ตั้งใจปฏิบัติงานจนบรรลุตามเป้าหมาย และผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งทิวา กมล (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 แตกต่างกันในด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า โดยขนาดสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่าสูงกว่าขนาดสถานศึกษาที่มีขนาดกลาง

3. ผลการสัมภาษณ์แนวทางการแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยประเด็นคำถามครอบคลุมตัวแปรทั้ง 6 ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเกิดปัญหาสามารถดำเนินการตามระเบียบอย่างตรงไปตรงมาและเสมอภาค สอดคล้องกับ ภารดี เหมะ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สถานศึกษาควรให้ความรู้เรื่องกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ดูแลเกี่ยวกับเรื่องกฎ ระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา ลงโทษทางวินัยแก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติและมีมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาควรจัดประชุมเรื่องการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา

3.2 ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทนขยันหมั่นเพียร ยึดถือ และเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม สอดคล้องกับ สุภาพร สิทธิจันทร์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ผู้บริหารควรคำนึงถึงความยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ สร้างความ

ตระหนักด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดแก่บุคลากร และส่งเสริมให้ครู และบุคลากรมีวินัย ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของครู บุคลากร และนักเรียน ผ่านกลไกประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ในการแก้ปัญหาของสถานศึกษาร่วมกัน สอดคล้องกับ พรจันท์ แจ่มบุตร (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนท่ามะกา พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษา มีกระบวนการบริหารที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงานใน การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

3.4 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการทำงานในสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส สามารถให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาได้ และต้องมีกระบวนการตรวจสอบที่เป็นระบบ สอดคล้องกับ ชันแก้ว พรหมคำ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่างในกฎระเบียบ ควรกำกับติดตามครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน และใช้จ่ายงบประมาณด้วยความสุจริต ตลอดทั้งชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการ และกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีสถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้ เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน และผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร

3.6 หลักความคุ้มค่า สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย แผนงาน ขั้นตอนในการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า วิเคราะห์ความต้องการและเป้าหมายการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรืองานตามเป้าหมาย

3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระจายความรับผิดชอบให้กับบุคลากร มีการมอบงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความถนัดและประสบการณ์บุคลากรทุกคนปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างการบริหารงาน สอดคล้องกับ ภัชลฎา จันแกมแก้ว (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ด้านความรับผิดชอบทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การมีคุณเป็นธรรมในการบริหารจัดการ 2) การยึดหลักความเป็นธรรม ความเสมอภาคในการปฏิบัติงานและกล้า ยืนหยัดในความถูกต้อง 3) การรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและผู้ร่วมงานด้วยความเป็นธรรมและมีใจเป็นกลาง 4) การส่งเสริมและยกย่องบุคลากรที่ประพฤติ

ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของสังคม 5) การมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ต่อ ผู้ที่ได้รับบัญชาในการปฏิบัติงานด้วยความสุภาพ อ่อนโยน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย แผนงาน ขั้นตอนในการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า วิเคราะห์ความต้องการและเป้าหมาย มีการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรืองานตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ ศุภณัฐ กุมภาว์ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า การบริหารงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล มีแนวทางการบริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่ชัดเจนโดยให้บุคลากร ร่วมกันกำหนดแผนงานงบประมาณสอดคล้องตามแผนปฏิบัติงาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรบริหารงานโดยยึดหลักความเสมอภาคเท่าเทียม ใช้เหตุผลตัดสินใจตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่ใช้กับทุกคน พร้อมทั้งปลูกฝังให้บุคลากรยึดมั่นในความถูกต้องเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี

1.2 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาผ่านการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างระบบที่โปร่งใสเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถตรวจสอบการบริหารงานและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาได้

1.3 ควรจัดทำแนวทางกำกับดูแลให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีความรับผิดชอบ และกำหนดแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างคุ้มค่าโดยวิเคราะห์ความต้องการจากทุกภาคส่วนเพื่อจัดลำดับความสำคัญ.

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

2.2 ศึกษารูปแบบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

เอกสารอ้างอิง

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (2566). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี 2567. นนทบุรี : องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี.

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (2567). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี 2567. นนทบุรี : องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี.

- ขันแก้ว พรหมคำ. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย*. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* สาขาวิชาบริหารและพัฒนาศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิรวรรณ มีภูมิ. (2564). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์. หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- จุฑามาศ ดรอินทร์. (2565). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- พรจันทร์ แจ้บุตร. (2566). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษากุศล กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ภัชลฎา จันแกมแก้ว. (2566). *หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1*. คณะครุศาสตร์ นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- ภารดี เหมะ. (2565). *แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. สาขาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รุ่งทิวา กมล. (2563). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2*. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* สาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2562). *ระเบียบวิธีการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ศุภณัฐ กุมภาว์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* สาขาวิชาบริหารและพัฒนาศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาพร สิทธิจันทร์. (2561). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3*. สาขาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อรพินท์ สพโชคชัย. (2564). *ถอดรหัสธรรมาภิบาลท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.

UNESCO. (2015). *Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action*. Paris: UNESCO.